

Jak stworzyć dobrą strategię rozwoju sektora rolno-żywnościowego?

Barbara Wieliczko

Cel prezentacji

Przedstawienie podejścia backcasting i możliwości jego stosowania do tworzenia strategii rozwoju sektora rolno-żywnościowego.

Cykl zarządzania transformacyjnego

Źródło: Quist et al., 2010.

Backcasting

- Celem badania jest w tym przypadku określenie możliwości dotarcia do wyznaczonego punktu w przyszłości oraz wyznaczenie instrumentów służących osiągnięciu założonego stanu końcowego.
- Backcasting pozwala na włączenie problemu wyboru instrumentów polityki państwa. Dzięki temu możliwe jest określenie jaki kierunek i kształt powinna przyjąć obecna polityka państwa, aby możliwe było uzyskanie w danym punkcie końcowym zamierzonego stanu.
- W związku z tym obecnie backcasting nazywany jest również metodą wspomagania procesu decyzyjnego (Haslauer, 2015). Backcasting jest okreśłany zarówno jako podejście, jak i jako metoda badawcza.

Problemy, do których warto zastosować backcasting

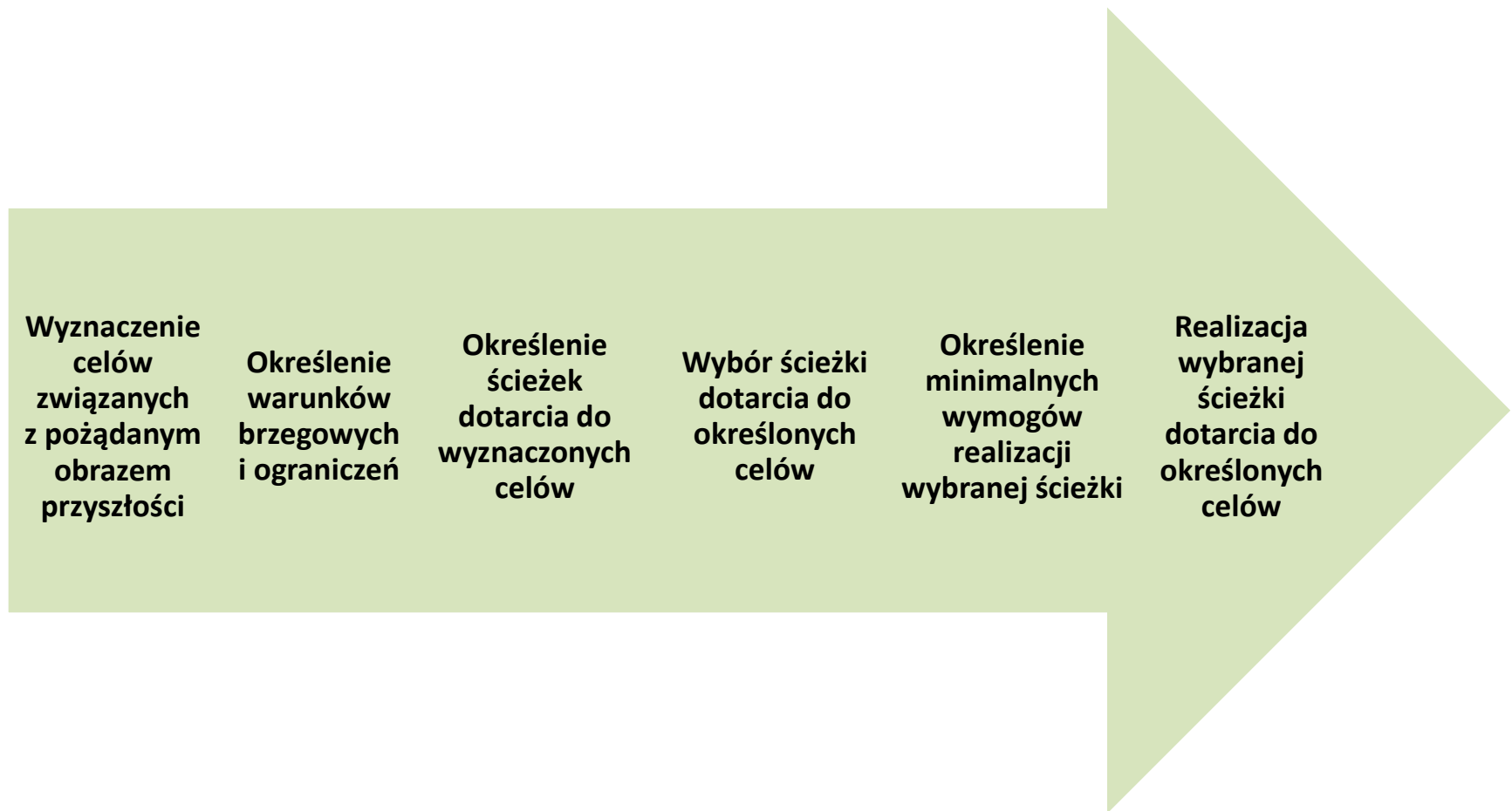
Backcasting sprawdza się najlepiej w następujących sytuacjach:

- Problem jest złożony i dotyczy wielu sektorów oraz różnych poziomów społeczeństwa.
- Istnieje potrzeba zasadniczych zmian w dotychczasowym funkcjonowaniu.
- Dominujące trendy stanowią część problemu.
- Znaczny wpływ na występowanie problemu mają efekty zewnętrzne, z którymi nie radzi sobie rynek.
- Horyzont czasowy jest na tyle długi, aby możliwe było dokonanie rozważnego wyboru (Dreborg, 1996).

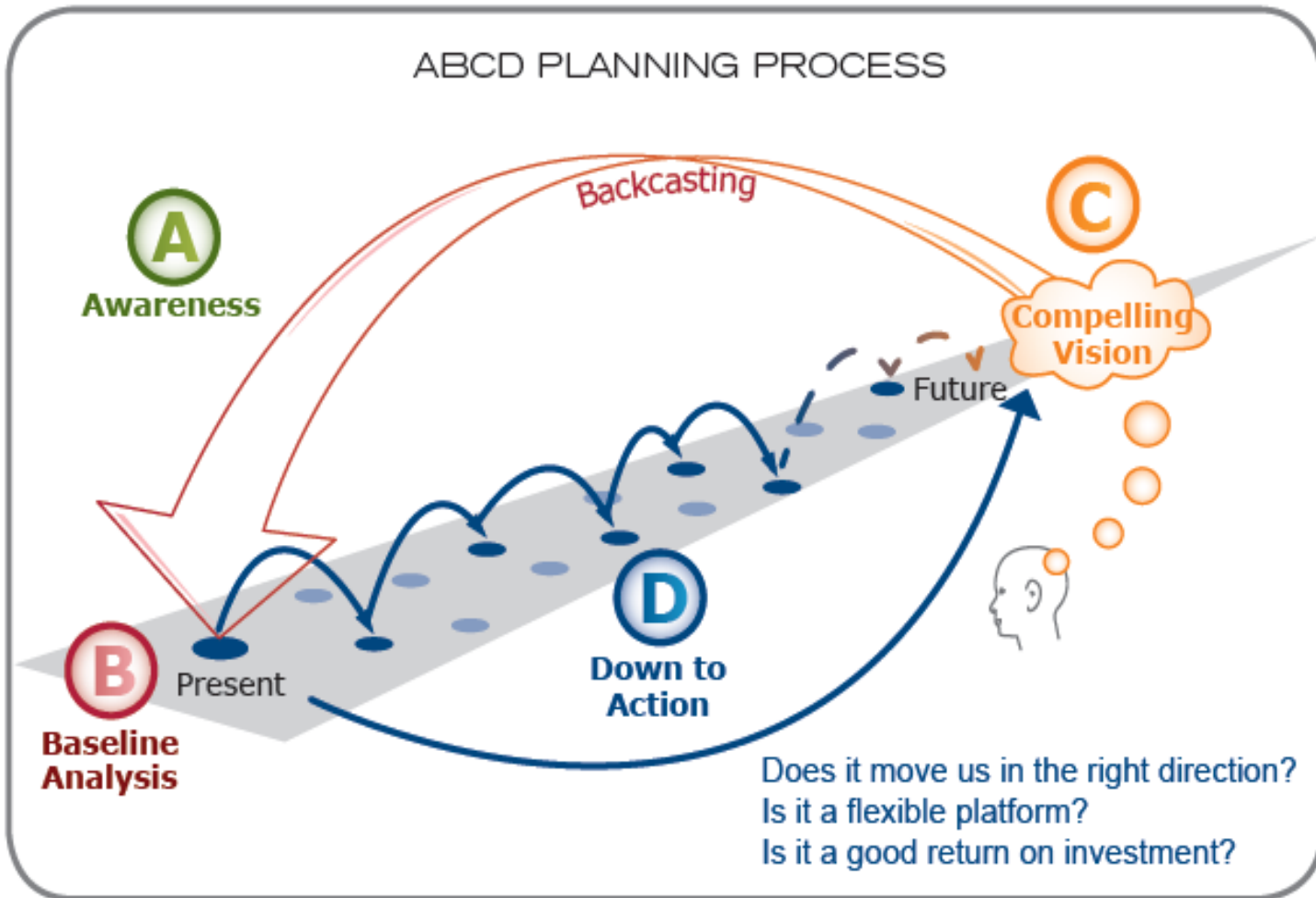
Przykłady zastosowań

- Strategiczne planowanie w sektorze energetycznym (Robinson, 1982; Anderson, 2001)
- Strategia zarządzania zasobami wody (Vliet et al., 2013; Kok et al., 2011)
- Zrównoważony rozwój technologii (Weaver et al., 2000; Jansen, 2003; Quist, 2004)
- Podaż i popyt na usługi ekosystemów w ujęciu regionalnym (Brunner et al., 2016)
- Zrównoważone gospodarstwa domowe (Green & Vergragt, 2002)
- Strategia rozwoju miasta (Eames and Egmore, 2011)
- Zmiany klimatu (van de Kerkhof et al., 2003)
- System transportowy (Tuominen et al., 2014; Soria-Lara & Banister, 2017)
- Strategia i planowanie na poziomie przedsiębiorstw (Robinson, 1992; Holmberg, 1998)
- Zrównoważenie regionalne (Tansey et al., 2002; Robinson, 2003)
- Tworzenie krajowej strategii transformacji rolnictwa (Kanter et al., 2016)

Schemat procesu tworzenia i realizacji strategii opartych na backcastingu

Proces planowania ABCD

Różne rodzaje backcastingu

- Backcasting zorientowany na cel – koncentruje się na rozwijaniu i analizie obrazów spełniających cele, a cele te są skwantyfikowane.
- Backcasting zorientowany na ścieżkę rozwoju – ściśle określenie celów jest mniej istotne, natomiast koncentrujemy się na tym, jak doprowadzić do postulowanej zmiany i jakie instrumenty należy wykorzystać.
- Backcasting zorientowany na działania – głównym celem jest stworzenie strategii działania . Jednocześnie koncentruje się na tym, kto mógłby doprowadzić do tej zmiany.
- Backcasting bazujący na uczestnictwie (participatory backcasting) – backcasting przybiera formę twórczych warsztatów, w których uczestniczą różne grupy interesariuszy.
- Backcasting zorientowany na praktykę i bazujący na uczestnictwie (practice-oriented participatory backcasting) – wykorzystuje backcasting bazujący na uczestnictwie, a jego celem jest przełożenie analizy z poziomu środowiska czy technologii na język konkretnych zachowań społecznych.

Stosowanie backcastingu w praktyce

S. Brunner, R. Huber, A. Gret-Regamey (2016), **A backcasting approach for matching regional ecosystem services supply and demand**, Environmental Modelling & Software 75, 439-458.

Podjęcie badawcze: Autorzy zastosowali podejście backcasting wykorzystujące wiele metod badawczych łącząc normatywne wizje z modelami wykorzystania ziemi i dostarczania usług ekosystemów.

Cel badania: określenie strategii dotyczącej polityki wykorzystania ziemi umożliwiającej zrównoważenie regionalnej podaży i popytu na usługi ekosystemów.

Rezultat: Stworzono i oceniono ścieżki transformacji usług ekosystemów oraz kombinacji instrumentów i momentu wdrożenia w czasie odpowiedniej polityki państwa zwiększającej korzyści z usług ekosystemów.

Stosowanie backcastingu w praktyce

1. Wizja przyszłości – wizja popytu na usługi ekosystemów

Wykorzystano: eksperyment (choice experiment)

2. Warunki brzegowe

Zastosowano: analizę scenariuszy (formative scenario analysis)

3. Ścieżki transformacji

Wykorzystano: model wykorzystania ziemi (agent-based land-use model) (model zakładał maksymalizację dochodów rolników przy określonych ograniczeniach społeczno-ekonomicznych, politycznych i środowiskowych) w celu określenia zestawu strategii polityki wykorzystania ziemi, które wpływają na przyszłą podaż usług ekosystemów w oparciu o analizę wrażliwości. To pozwoliło wyznaczyć alternatywne ścieżki transformacji.

4. Ocena osiągnięcia celu

Zastosowano: funkcję użyteczności dla określenia poziomu korzyści dostarczanych przez usługi ekosystemów na każdej ze ścieżek transformacji.

Stosowanie backcastingu w praktyce

- Badanie wyraźnie wskazało na dynamiczny charakter zależności między instrumentami polityki, wykorzystaniem ziemi i usługami ekosystemów.
- Stwierdzono, iż kluczową rolę odgrywają usługi estetyczne (Alpy) dla tworzenia korzyści z usług ekosystemów.
- W związku z tym kluczowe znaczenie mają instrumenty polityki zapewniające utrzymanie tych usług.

Jak stworzyć dobrą strategię rozwoju sektora rolno-żywnościowego?

Bazując na podejściu backcasting można udzielić następującej odpowiedzi na powyższe pytanie:

- Należy ustalić punkt, do którego chcemy dojść, a najlepiej określić go w oparciu o opinie i potrzeby różnych grup interesariuszy.
- Należy wyznaczyć uwarunkowania realizacji wizji.
- Należy określić, ścieżki dotarcia do wyznaczonego punktu.
- Należy wybrać ścieżkę, która jest optymalna z punktu widzenia dostępnych zasobów .